

JAKŠA MILIČIĆ – dobitnik nagrade za životno djelo

Nagradu za životno djelo Hrvatskog saveza građevinskih inženjera (HSGI) koja se dodjeljuje za izvanredne zasluge u unapređenju i razvitku graditeljske struke dobio je prof. dr. sc. Jakša Miličić. Odluka o dodjeli nagrade donesena je na 40. skupštini HSGI-a, a uručena je 7. studenoga 2008. na svečanoj večeri *Sabora hrvatskih graditelja 2008.*

Jakša Miličić rođen je u Splitu 24. srpnja 1926. Osnovnu i srednju školu završio je u Splitu, a Građevinski fakultet u Zagrebu 1959. godine. Nakon diplomiranja radio je u GP *Lavčević* u Splitu, zatim kao rukovodilac Službe graditeljstva u Privrednoj komori Dalmacije, a nakon toga je bio četiri godine direktor Građevinskog školskog centra u Splitu. Bio je predsjednik Skupštine općine Split od travnja 1967. do travnja 1974. U nekoliko mandata bio je dekan Fakulteta građevinskih znanosti u Splitu, a potom predsjednik Poslovnog odbora FGZ-a Split. Doktorirao je 1982. na Građevinskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Umirovljen je kao redoviti sveučilišni profesor 1996. godine.

Odlaskom u mirovinu njegove aktivnosti nisu prestale. Prof. dr. sc. Jakša Miličić vrlo je aktivan u mnogim područjima. Od brojnih njegovih aktivnosti posebno se ističu one u sljedećim područjima:

- unapređenje građevinarstva u Splitu, Dalmaciji i Hrvatskoj
- zaštita okoliša i
- društveno-politička djelatnost.

Polazeći od uvjerenja da se suvremeni razvitak organizacije i tehnologije građenja zasniva na materijalima kojima se gradi i na suvremeno školovanim kadrovima svih razina, pokrenuo je i ostvario više projekata i inicijativa od kojih se navode:

- izgradnja tvornice gips-kartonskih ploča u Kninu (1965.), danas tvornica *Knauf*
- proizvodnja i primjena mrežastih armatura te izgradnja pogona u Splitu (*Dalmastroy* - 1967.)
- proizvodnja bi-čelika
- miniželjezara u Kaštel Sućurcu
- pogon za proizvodnju ekspanziranih vermikulita.

Posebno valja istaknuti aktivnosti Jakše Miličića u razvoju srednjega i visokoga obrazovanja u graditeljstvu:

- jedan je od osnivača Građevinskoga školskog centra u Splitu, a od 1965. do 1969. njegov direktor
- inicijator je i ključna osoba pri osnivanju Građevinskog fakulteta u Splitu, institucije koja je temeljito izmijenila i unaprijedila stanje u graditeljstvu Dalmacije, postavši i respektabilno središte znanstvenoistraživačkog rada.

Zapažene su aktivnosti prof. Miličića u području zaštite okoliša koje traju više od tri desetljeća. Istaknuo se

brojnim inicijativama, organizacijom, izradom i vođenjem studija i drugim.

Izostavljajući nabrojanje tih brojnih aktivnosti istaknut ćemo velik angažman Jakše Miličića na inicijativama i utemeljenim prijedlozima za rješavanje problema gospodarenja komunalnim otpadom. Posebno treba istaknuti znanstvenoistraživački projekt *Gospodarenje prostorom Kaštelanskog zaljeva* koji je rađen pod njegovim vodstvom, iz čega je proizašao poznati inženjerski projekt EKO-Kaštelanski zaljev.

Na *Saboru hrvatskih graditelja 2004* prikazao je studiju *Regionalni centar za gospodarenje komunalnim otpadom u Dalmaciji*. Posebno je izradio više prijedloga za rješavanje problema sanacije odlagališta otpada Karepovac u Splitu. A i za *Sabor 2008.* autor je dvaju referata o rješavanju problema komunalnog otpada. Od brojnih društvenih i društveno-političkih djelatnosti prof. dr. sc. Jakše Miličića ističemo:

- Mnoge je inicijative dao i sudjelovao u njihovoj realizaciji kao gradonačelnik Splita u sedmogodišnjem razdoblju. Spomenut ćemo organizaciju izgradnje Splita 3 kao novog dijela grada, inicijativu i pripremu za Mediteranske igre u Splitu. U tom se razdoblju Split intenzivno razvijao, a izgradio je i kapitalne sportske građevine.

Osim ključne uloge pri utemeljenju i razvoju građevinskog studija, kao gradonačelnik je dao izniman doprinos i osnivanju Splitskog Sveučilišta. Kao građevinski stručnjak posebno je doprinio izgradnji pontonskog mosta Maslenica tijekom Domovinskog rata.

O aktivnostima i doprinosima prof. dr. se. Jakše Miličića moglo bi se puno opširnije govoriti, ali i ovaj kratak prikaz dokazuje da je nagrada za životno djelo HSGI-a pripala pravoj osobi.

Svaki je susret s prof. dr. sc. Jakšom Miličićem, dipl. ing. građ., čovjekom živoga duha, vitalnosti, karizme i bogatoga iskustva uvijek zanimljiv i sadržajan. Dugotrajan razgovor, nadopunjen brojnim digresijama i anegdotama, vodili smo u nekoliko navrata u povodu dodjele nagrade za životno djelo na *Saboru hrvatskih graditelja 2008.* za koju nam je rekao da mu vrlo laska.

Ipak iz tih razgovora valja izdvojiti nekoliko osnovnih tema iz preboga-te stručne i životne biografije, jer bi sve teme koje smo dotaknuli zaista oduzele previše prostora, posebno kada bi se opisale sve funkcije, poslovi, inicijative i otpori s kojima se s golemom ustrajnošću "hrvao" taj neobični umirovljenik.

Zanimalo nas je kako je postao gradonačelnik Splita odnosno predsjednik Skupštine općine Split, što je bio od 1967. do 1974. Na toj je funkciji zamijenio dr. sc. Ivu Perišina koji je prije isteka mandata postao potpredsjednik ondašnjega Izvršnog vijeća Sabora SR Hrvatske (Vlade Hrvatske). Prije toga Miličić je bio direktor Građevinskoga školskog centra. Pomalo se i kolebao hoće li prihvatiti neočekivanu ponudu, ali kada je razmislio da će, primjerice, kao gradonačelnik moći znatno više od običnog građanina utjecati na rješavanje problema željezničke pruge koja je doslovno Split dijelila na dva dijela, prihvatio je ponuđeni prijedlog.

Iz tog je razdoblja ponosan na mnogo toga što je učinio, a posebno na dobivanje Mediteranskih igara 1969. (održanih 1979.) koje su znatno obilježile suvremeni razvitak Splita. U to su vrijeme sve prijave išle preko tzv. SOFK-e ondašnje Jugoslavije. Protukandidat Splitu bila je Rijeka,

a uvjet da SOFK-a prihvati kandidaturu bila je odluka Skupštine općine. Događalo se to krajem lipnja kada je bilo nemoguće okupiti njezine članove jer su bili na godišnjem odmoru. Riječani su se držali svih propisa i nisu poslali nikakvu suglasnost, a splitski je gradonačelnik okupio predsjednike vijeća i oni su zajednički "odglumili" sjednicu Skupštine općine. SOFK-a ih je prihvatila kao jedinoga kandidat ondašnje Jugoslavije, cijenjene u nesvrstanom svijetu. Vrlo su lako dobili održavanje Mediteranskih igara, a Rijeka ih do danas nije dobila, što je, kako tvrdi naš sugovornik, zaista velika sramota. Prof. Miličić je uvjeren da bi Rijeka bila izvrsno organizirala te igre, posebno jer je gospodarski bila znatno jača. Dakako ne i bolje jer Splitu u "ludosti" nitko ne može konkurirati.

Iz tih vremena svakako valja istaknuti Split 3 kao dosad najzanimljiviji oblik odgovorne, racionalne i promišljene stanogradnje. Naime svaki se grad, što danas, kako kaže, nije slučaj, mora brinuti o stambenom zbrinjavanju mladih obitelji. Analizom su utvrdili da je Split od Dioklecijana do II. svjetskog rata imao 14.000 stambenih jedinica, od rata do sedamdesetih godina isto toliko, a planirani je Split 3 također trebao imati 14.000. Na natječaju je pobijedila ideja slovenskih arhitekata o oživljavanju atmosfere starih mediteranskih ulica. Štoviše postignuta je i najniža dosad poznata cijena stanova. Inače ključna osoba u procesu definiranja „Split 3“ je bio danas nažalost pokojni prof. dr. Josip Vojnović iz poznatog Poduzeća za izgradnju Splita.

Prof. Miličić bio je dekan i osnivač Fakulteta građevinskih znanosti, današnjega Građevinsko-arhitektonskog fakulteta u Splitu. U tome mu je mnogo pomogao Građevinski fakultet u Zagrebu, posebno ondašnji dekan i zatim predsjednik Građevinskog instituta prof. dr. sc. Veselin Simović. Valja reći da je najmlađi fakultet Splitskog sveučilišta ujedno

bio i prvi fakultet koji je dobio svoju vlastitu zgradu, i to na rubu područja gdje se upravo gradi sveučilišni kampus.

Vezano za Sveučilište koje je, drži prof. Miličić, najveća splitska investicija, čuli smo i jednu anegdotu. U razvoju su svakog sveučilišta važni Pravni i Ekonomski fakultet. I dok je Pravni brzo osnovan, Ekonomski je fakultet u Zagrebu smatrao kako je Viša ekonomska škola u Splitu sasvim dovoljna. Ondašnji je gradonačelnik to riješio tako što se obratio Fakultetu organizacijskih nauka u Beogradu da u Splitu otvori odjel. I sama je vijest bila dovoljna da se u Splitu odmah utemelji novi Ekonomski fakultet.

Iz ostalih inicijativa u kojima je sudjelovao prof. dr. sc. Jakša Miličić, inače rođeni Splitsanin hvarskih korijena, valja svakako istaknuti projekt o gospodarenju prostorom u Kaštelanskom zaljevu iz kojega je iznikao veliki projekt EKO-Kaštelanski zaljev. No svakako valja izdvojiti njegovo zanimanje za odlaganje otpada, s čime se sreo još kao splitski gradonačelnik. Uostalom to je tema i dvaju referata koje je pripremio za *Sabor hrvatskih graditelja* na kojemu je dobio nagradu za životno djelo.

Mnogo je vremena utrošio u pronalaženje rješenja za splitsko odlagalište Karepovac, ali tema koja ga posljednjih godina najviše zanima jest rasplinjavanje komunalnog otpada na bazi plazme. Plazma je tzv. četvrto agregatno stanje koje nastaje primjenom tehnologija visoke temperature, a dezintegracija se odvija na razini atoma. Produkt su plinovi što nastaju iz organskog dijela otpada koje je moguće iskoristiti u proizvodnji električne energije, metali (pretežno željezo) i tehnički kamen.

Tu je ideju razvio *Westinghouse Plasma Corporation*, a zasad je primijenjena tek u Japanu, što je neumorni prof. Miličić, dakako, i osob-

no provjerio, i u Americi i u Japanu. Za njega je to jedino pravo i isplativo rješenje u gospodarenju otpadom te šansa da bude našim izvoznim proizvodom. Pokušava animirati velike tvrtke, poput *IGH* i *Dalekovoda*, da se ogledaju u ovom zadatku. To međutim i nije jedina bitka u kojoj je, za sada, osamljeni vizionar. Štoviše čini se da su mu takve situacije i pravi izazov. Utemeljio je i tvrtku *Plasma 3E – ekologija-energija-ekonomija* kojoj je i direktor. I ne sumnja da će to jednoga dana biti primijenjeno,

ali bi volio da to najprije bude u našoj sredini.

Prof. dr. sc. Jakša Miličić veliki je športski zanesenjak. Bio je dugogodišnji predsjednik košarkaškog kluba *Jugoplastika*, a i sada je bio među onima koji su se izborili da Split bude domaćin Svjetskoga atletskog kupa 2010. Međutim žarko želi, a uvjeren je da će to i ostvariti, da Split bude domaćin Svjetskoga atletskog prvenstva, najveće športske manifestacije nakon olimpijskih igara i nogo-

metnog prvenstva. Pomalo se ljuti što u gradu ima onih koji mu u tome više odmažu nego pomažu, ali ipak vjeruje da će u tome uspjeti, štoviše da će na današnjem Karepovcu biti veliko športsko igralište i veliki studentski dom gdje će i stanovati sudionici toga velikoga športskog događaja. A poznavajući golemu energiju koju posjeduje sadašnji dobitnik nagrade za životno djelo, uopće nema nikakve sumnje da će u tome uspjeti. A i zdravlje ga vrlo dobro služi.
